

عنوان

ابطال بخشنامه شرط سنی برای بازنشستگی کار با اشعه

برای دسترسی به کلیه قوانین و مقررات، آموزش ها و مقالات تخصصی قانون کار

در سایت اینترنتی کارتاپان

اینجا کلیک کنید

رأی شماره ۵۱۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری شماره هـ/۱۸۷/۹۰

رأی شماره ۵۱۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری با موضوع ابطال بند ۵ بخشنامه شماره ۵۲ مستمریهای سازمان تأمین اجتماعی که بازنشستگی اشخاص را با لحاظ بند ۳ ماده ۲۰ قانون حفاظت در برابر اشعه به رعایت حداقل شرط سنی مندرج در تبصره‌های ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مقید کرده است

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۱/۷/۲۴

شماره دادنامه: ۵۱۳

کلاس پرونده: ۱۸۷/۹۰

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
شاک: آقای سعید کاظمی خرازی

موضوع شکایت و خواسته: تقاضای نقض و ابطال بند ۵ بخشنامه شماره ۵۲ مستمریها

گردش کار: آقای سعید کاظمی خرازی به موجب دادخواستی ابطال بند ۵ بخشنامه شماره ۵۲ مستمریها سازمان تأمین اجتماعی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«در مورد بازنشستگی مشمولان قانون «حفاظت در برابر اشعه» موضوع بخشنامه «شماره ۵۲ مستمریها» سازمان تأمین اجتماعی، در بند ۵ آن شرط سن برای متقاضیان مطرح شده که خلاف روح قانون حفاظت در برابر اشعه (مصوب ۱۳۶۸) است. این بند شرط سن را برای متقاضیان بازنشستگی طبق تبصره ۱ ذیل ماده ۷۶ لازم دانسته است، در حالی که کسانی که با استفاده از قوانین حمایتی از بازنشستگیهای پیش از موعد استفاده می‌کنند هیچ‌گاه نمی‌توانند حداقل شرط سن یعنی ۵۰ سال را دارا باشند. از طرفی این شرط در دیگر بخشنامه‌های سازمان تأمین اجتماعی در مورد مشمولان قانون کار که دارای مشاغل سخت و زیان‌آور هستند (از جمله بخشنامه شماره ۴۹) هیچ‌گاه لحاظ نشده است. چطور می‌شود از یک طرف برای گروهی شاغل در کارهای سخت و زیان‌آور بازنشستگی پیش از موعد در نظر گرفت و از طرفی با قراردادادن شرط سن برای متقاضیان جلوی استفاده آنها را از قوانین حمایتی و حفاظتی گرفت! لازم به ذکر است در ماده ۱ قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸ که اهداف تدوین این قانون را بیان می‌کند به ضرورت حفاظت کارکنان در برابر اثرات زیان‌آور اشعه اشاره شده است و برای حمایت از پرتوکاران در بخشهای مختلف از جمله پرتوکاران گروه پزشکی مزایایی را قائل شده است که یکی از آنها بازنشستگی پیش از موعد نسبت به دیگر کارکنان بخشهای دولتی و خصوصی است که در بند ۳ ماده ۲۰ (فصل پنجم - مقررات ویژه) به آن اشاره شده است به این صورت که پس از ۲۰ سال کار با مواد پرتوزا و حضور در محیطهای آلوده به مواد رادیواکتیو پس از تأیید سازمان انرژی اتمی بتواند با استفاده از مزایای این قانون با ده سال ارفاق و با ۳۰ روز حقوق بازنشسته شوند. با توجه به این که دوره تحصیل در دانشگاه در رشته‌های تکنسین رادیوتراپی ۲ سال است، یک جوان پس از اتمام تحصیلات در دبیرستان و اتمام خدمت سربازی در حدود ۲۰ تا ۲۱ سالگی وارد دانشگاه می‌شود و در ۲۲ تا ۲۳ سالگی فارغ‌التحصیل می‌شود. اگر تا ۲۵ سالگی هم بیکار بماند بالاخره در این سن وارد بازار کار می‌شود و پس از ۲۰ سال کار در سن ۴۵ سالگی (شبه شرایط بنده) شامل این قانون خواهد بود و چون این قانون خواسته است از بیش از ۲۰ سال کار پرتوکاران که مخالف موارد حفاظتی و استانداردهای جهانی است جلوگیری کرده باشد آنها را با ارفاق قابل بازنشسته شدن اعلام کرده است، اما با وجود بند مذکور که شرط سن را مطرح کرده است عده بسیاری که در زیر سن ۵۰ سال به شرایط بازنشستگی می‌رسند با تکلیف خواهند ماند. چون در صورت بازنشسته نشدن باید حدود ۵ سال دیگر تا رسیدن

به حداقل شرط سن کار کنند که این نقض غرض قانونگذار در امر حفاظت کارکنان در مقابل پرتوها می باشد، چون عملاً پس از ۲۵ سال کار شامل این قانون خواهند شد نه ۲۰ سال و اگر بیکار بمانند چگونه هزینه های زندگی را تأمین کنند؟ لذا از آنجا که بند مذکور خلاف نظر قانونگذار در قانون حفاظت در برابر اشعه است و با وجود آن امکان استفاده از شرایط ارفاقی برای عده زیادی که در سنین زیر ۵۰ سال به ۲۰ سال سابقه کار می رسند با توجه به کوتاه بودن زمان تحصیل (۲ سال برای کاردانی رادیوتراپی) فراهم نیست و با توجه به اینکه در هیچ یک از بخشنامه های دیگر مربوط به کارهای سخت و زیان آور در سازمان تأمین اجتماعی شرط سن لحاظ نمی شود خواهشمندم با نقض بند ۵ بخشنامه شماره ۵۲ امکان بهره مند شدن از مزایای قانونی را فراهم آورید.

متن قسمت مورد اعتراض از بخشنامه شماره ۵۲ مستمریها به قرار زیر است:

«به استناد تبصره ذیل ماده (۱) مصوبه شماره ۱۵۳۶۵ت۳۶۰۰۵ هـ مورخ ۱۳۸۶/۲/۵ هیأت محترم وزیران رسیدگی به تقاضای بازنشستگی مشمولان قانون حفاظت در برابر اشعه با رعایت مفاد ذیل خواهد بود:

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....

5- پس از اخذ درخواست بازنشستگی بیمه شده مبنی بر کار با اشعه و وصول گواهی از سازمان انرژی اتمی، برقراری مستمری بازنشستگی در صورت احراز حداقل شرط سن و حداقل سابقه قابل احتساب (مجموع سابقه اصلی و افزایش خدمت) مطابق با مفاد تبصره های ذیل ماده ۷۶ و محاسبه آن وفق مقررات عام تأمین اجتماعی خواهد بود.»
در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل دفتر امور حقوقی و دعاوی صندوق (سازمان) تأمین اجتماعی به موجب لایحه شماره ۵۰۱۰۴-۱۳۹۰/۹/۷ توضیح داده است که:

«شاکای در دادخواست ارائه شده عدم اعمال شرایط سن و سابقه در خصوص مشمولان قانون یاد شده را بدون این که مستند قانونی آن را ذکر کند، اعلام داشته است که بند ۵ بخشنامه معترض عنه طبق قانون تأمین اجتماعی تنظیم شده و خلاف روح قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸ است. در این ارتباط لازم به ذکر است که قانون مزبور در خصوص ضرورت حفاظت کارکنان، مردم، نسلهای آینده و محیط در برابر اثرات زیان آور اشعه وضع شده است و در این راستا مزایایی را نیز قانونگذار برای افراد مشمول در نظر گرفته است از جمله می توان به بند ۳ ماده ۲۰ قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب ۱۳۶۸/۱/۲۰ اشاره کرد که به موجب آن افزایش مدت خدمت مورد قبول تا یک سال به ازای هر یک سال کار با اشعه و حداکثر این افزایش تا ده سال و منحصرأ از نظر بازخرید، بازنشستگی، از کارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه قابل احتساب می باشد. بند ۷ ماده ۲ آیین نامه قانون مزبور در تعریف پرتوکار، عنوان داشته که پرتوکار به شخص حقیقی اطلاق می شود که حسب وظیفه با منابع مولد اشعه به طور مستمر و فیزیکی در ارتباط باشد و حد آنها را به دو گروه الف و ب تقسیم کرده است. در ادامه ماده ۲۰ آیین نامه یاد شده، احتساب سوابق کار با اشعه جهت بازخرید، بازنشستگی، از کارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه را در خصوص کارکنان با پرتو گروه الف به ازای هر سال خدمت یک سال به خدمت مورد قبول آنها تا حداکثر ده سال افزوده می شود و همچنین در مورد کارکنان با پرتو گروه (ب) به ازای هر سال خدمت ۶ ماه به خدمت مورد قبول آنها تا حداکثر ۵ سال اضافه می شود. بنابراین با عنایت به مراتب فوق و بررسی قانون و آیین نامه مربوطه دقیقاً مشخص می شود قانونگذار در خصوص نحوه بازنشستگی و شرایط مربوطه از جمله سن و سابقه و نیز حداقل سابقه پایه جهت بازنشستگی تصریحی ندارد. مضافاً اینکه سنوات ارفاقی مقرر در قانون نیز در خصوص برخورداری افرادی که می توانند مشمول گروه الف یا ب قرار بگیرند نیز متفاوت است و حسب مورد مشمولان گروه الف حداکثر تا ده سال و مشمولان گروه ب حداکثر ۵ سال را شامل می شود که این سنوات ارفاقی در زمان بازنشستگی فرد به سایر سوابق که بیمه شده در همان شغل یا مشاغل دیگر دارد جمع شده و در احراز شرایط بازنشستگی وفق ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مورد لحاظ قرار می گیرد؛

در واقع از آنجا که قانون کار با اشعه صرفاً در مقام بیان مزایای شاغلین پرتوکار بوده و مزایایی نظیر پرداخت فوق‌العاده کار با اشعه و اعطاء سنوات ارفاقی را تعیین کرده است و اشاره‌ای به شرایط بازنشستگی نکرده است و با توجه به این که این قبیل افراد نیز بیمه شده تأمین اجتماعی بوده و کلیه مشمولان قانون تأمین اجتماعی از جهت بازنشستگی و تعیین میزان مستمری تابع مواد ۷۷ و ۷۶ قانون مذکور هستند در نتیجه شرایط بازنشستگی این قبیل افراد در راستای مواد مذکور و قواعد عام بازنشستگی است و از این جهت ایرادی متوجه مصوبات سازمان نیست.

با عنایت به مراتب فوق و این که شاکی تقاضای ابطال بخشنامه معترض‌عنه را کرده است بدون این که قانون مورد نظر خود را اعلام کند و نیز ادعای شاکی همان طور که در بخش دفاعیات ماهوی تشریح شده است، بلاذلیل است و اقدامات سازمان وفق قانون و مقررات جاری صورت می‌پذیرد رد شکایت شاکی مورد استدعاست. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می‌کند.

رأی هیأت عمومی:

نظر به این که قانونگذار در بند ۳ ماده ۲۰ قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب سال ۱۳۶۸، افزایش مدت خدمت مورد قبول تا یک سال به ازای هر یک سال کار با اشعه و حداکثر تا ۱۰ سال را منحصرأ از نظر بازخرید، بازنشستگی، از کارافتادگی و تعیین حقوق وظیفه برای افرادی که به طور مستمر به کار با اشعه اشتغال داشته باشند بر مبنای مقدار و شرایط بالقوه پرتودهی محیط کار، قابل احتساب دانسته است و در این قانون شرط سنی در جهت بازنشستگی پیش‌بینی نشده است، بنابراین بند ۵ بخشنامه شماره ۵۲ مستمریهای سازمان تأمین اجتماعی که بازنشستگی اشخاص را با لحاظ بند ۳ ماده ۲۰ قانون حفاظت در برابر اشعه به رعایت حداقل شرط سنی مندرج در تبصره‌های ماده ۷۶ قانون تأمین اجتماعی مقید کرده، مغایر حکم قانونگذار به شرح پیش گفته است و به استناد بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری حکم به ابطال آن صادر و اعلام می‌شود.